

Wstęp

Kolejny tom *Średniowiecza polskiego i powszechnego*, publikacji Zakładu Historii Średniowiecznej Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, obejmuje nie tylko teksty mediewistów zatrudnionych w tym Zakładzie, lecz również artykuły autorów z innych ośrodków naukowych w Polsce i za granicą. Podtrzymujemy założenie przyjęte w pierwszym tomie, iż będziemy prezentować aktualne zainteresowania badawcze współpracujących z nami historyków, w miejsce stosowanej niekiedy zasady koncentrowania uwagi na określonej, jednorodnej tematyce.

Publikację otwiera tekst Jakuba Morawca (Katowice), który – analizując współczesne relacje dotyczące bitwy „trzech królów” w Øresundzie w 1000 roku – postawił nową hipotezę dotyczącą przyczyn tego konfliktu. Kolejny artykuł wyszedł spod pióra Marka Smolińskiego (Gdańsk), który – dokonując ponownej interpretacji źródeł – omówił problematykę dotyczącą Mieszka III Starego i jego zabiegów dyplomatycznych związanych z walką o władzę w Polsce w drugiej połowie XII wieku. Jacek Laberschek (Kraków) szczegółowo przedstawił problem osadnictwa na terenie dawnego powiatu lelowskiego, dokumentując zasięg posiadłości książęcych, kościelnych i rycerskich do połowy XIII wieku. Kolejny artykuł został napisany przez Błażeja Śliwińskiego (Gdańsk), który omówił losy księcia Przybysława II meklemburskiego, władcy bez własnego księstwa, będącego na łasce książąt pomorskich i margrabiów brandenburskich. Kolejny z autorów, Marek Cetwiński (Częstochowa), zajął się problemem wiarygodności śląskich przekazów źródłowych z XIII i XIV wieku dotyczących umocnień obronnych będących w posiadaniu ludności plebejskiej i użyciu ich w celach defensywnych. Jerzy Sperka (Katowice) w swoim artykule zestawił i jednocześnie scharakteryzował urzędników Władysława Opolczyka z jego księstwa wieluńskiego z lat 1370–1391. Kolejny tekst wyszedł spod pióra Anny

Sochackiej (Lublin) i został poświęcony problematyce identyfikacji sił politycznych wspierających zamierzenia Władysława Jagiełły i Witolda w dziele przemian ustrojowych na Litwie oraz zbliżeniu polskiej i litewskiej szlachty poprzez adopcję herbową, sfinalizowaną unią horodelską w 1413 roku. Kolejny artykuł napisany został przez Bożenę Czwojdrak (Katowice). Ukazuje on w nowym świetle zatarg pomiędzy królem Kazimierzem Jagiellończykiem a Uniwersytetem Krakowskim, który miał miejsce w latach siedemdziesiątych XV wieku. Z kolei Stanisław A. Sroka (Kraków) zaprezentował i omówił – nieznane do tej pory – pieczęcie kilku miast małopolskich, które odnalazł w archiwum w Bardiowie na Słowacji. Karol Nabiałek (Kraków) przedstawił natomiast kompleksowo dzieje zamku Olsztyn pod Częstochową do początku XVI wieku. Idzi Panic (Katowice) – koncentrując się na zagadnieniach majątkowych – omówił dzieje rodziny Czeło z Czechowic, jednej z najznaczniejszych w dziejach księstwa cieszyńskiego. Kolejne teksty napisali historycy czescy. Jiří Jurok (Nový Jičín) w swoim artykule przybliżył losy osób związanych z ruchem husyckim, bądź zwalczających ten ruch, pochodzących z Moraw, które w jakimś momencie swego życia były związane z Polską. Natomiast Dana Picková (Ostrava) omówiła dyplomatyczną rolę króla Węgier i Czech, Władysława Jagiellończyka, w próbach pokojowego uregulowania stosunków królów Polski z książętami moskiewskimi.

Mamy nadzieję, że prezentowany Czytelnikom kolejny tom *Średniowiecza polskiego i powszechnego* przyczyni się do dalszego poszerzania wiedzy na temat różnych aspektów dziejów tej epoki.

Idzi Panic, Jerzy Sperka